

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kulttuurialan korona-apurahoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toiminut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikoski /vas. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 112/2022 vp:

Ovatko Taiteen edistämiskeskuksen jakamat korona-apurahat olleet riittäviä alan tekijöiden ahdingon helpottamiseksi ja ovatko ne kohdistuneet tasapuolisesti?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Koronapandemia on kohdistunut poikkeuksellisen voimakkaasti taiteen ja kulttuurin toimijoihin pandemian alusta, maaliskuusta 2020 lähtien. Vaikutukset ovat kohdistuneet sekä alan erilaisiin yhteisöihin, että alalla työskenteleviin henkilöihin. Erityisesti yleisötilaisuuksia koskevat rajoitukset ovat rajoittaneet voimakkaasti tai estäneet kokonaan näytäntöjen, konserttien, esitysten, elokuvanäytäntöjen, tapahtumien ja muiden yleisötilaisuuksien järjestämisen. Rajoituksia on ollut voimassa eri puolilla Suomea eri aikoina ja erilaisina riippuen kunkin alueen tautitilanteesta. Epävarmuus mahdollisuuksista järjestää yleisötilaisuuksia on vaikeuttanut suuresti alan toimintaa ja vaikuttanut myös siihen, että yleisöt ovat olleet varovaisia hankkimaan lippuja ja suunnittelemaan osallistumista tilaisuuksiin.

Hallitus on esittänyt yhteensä kahdeksassa lisätalousarviossa lisärahoitusta taiteen ja kulttuurin toimialalle vähentämään koronasta aiheutuvia vahinkoja. Ensimmäiset lisätalousarviot valmistettiin jo keväällä 2020 ja viimeinen vuoden 2022 alussa. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esitykset esitetyissä muodoissa. Yhteensä lisätalousarvioilla on kohdistettu lisärahoitusta taiteen ja kulttuurin toimialalle opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan kautta 325,1 milj. euroa. Taiteen ja kulttuurin toimialan valtionrahoitus on yhteensä vuoden 2022 talousarviossa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla 612,477 milj. euroa. Verrattuna siihen koronalisä määrärahat ovat olleet merkittävät.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan kautta on tuettu erityisesti kustannustuilla, tapahtumatakuilla sekä pandemian alkuvaiheessa myös Business Finlandin, ELY-keskusten ja kuntien kautta jaetuilla koronatuilla luovia ja kulttuurialaa. Yhteensä työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan heidän tukijärjestelmiensä kautta on kanavoitu tapahtuma- ja kulttuurialalle noin 169 milj. euroa vuoden 2022 alkuun mennessä. Tästä kokonaismäärästä osa

koskee liikunta-alaa. Määrä tulee kasvamaan, kun sulkemiskorvausta ja tapahtumatakuu 6:ta koskevia päätöksiä tehdään vuonna 2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kanavoiduista, yhteensä 325,1 milj. euron suuruisista koronamäärärahoista ministeriö on jakanut korona-avustuksia alan yhteisöille ja Suomen elokuvasektori elokuvateattereille, elokuvien tuotantoyhtiöille ja elokuvien levittäjille. Vaikka edellä mainitut tuet on maksettu yhteisöille, ovat ne kohdistuneet myös alan ammattilaisten palkkojen maksamiseen ja muihin toimintamenoihin. Taiteen edistämiskeskuksesta on kanavoitu apurahojen ja avustusten maksaminen taiteen ja kulttuurin alan henkilöille, yksinyrittäjille ja toiminimille. Yhteensä Taiteen edistämiskeskukseen jaettavaksi on osoitettu 131 milj. euroa.

Taiteen edistämiskeskukseen on tullut vuosina 2020-2022 yhteensä lähes 43 500 korona-avustuksia koskevaa hakemusta. Myönteisiä päätöksiä on tehty lähes 25 000. Myönteisten päätösten osuus hakemuksista on vaihdellut ollen ensimmäisellä hakukierroksella keväällä 2020 henkilöille myönnettyjen apurahojen osalta vain noin 14 prosenttia, mutta seitsemännellä hakukierroksella helmikuussa 2022 jo 76 prosenttia. Useimmiten kierrosten onnistumisprosentti on ollut 50-88 prosenttia, kun otetaan huomioon sekä henkilöille myönnetyt apurahat, että yksinyrittäjille ja toiminimille myönnetty avustukset. Onnistumisprosentti on riippunut erityisesti jaettavana olevan määrärahan suuruudesta. Yleisesti ottaen onnistumisprosentti on kuitenkin Taiteen edistämiskeskuksesta saadun tiedon mukaan ollut parempi kuin normaaleissa apurahahauissa.

Taiteen edistämiskeskuksen korona-apurahat on mitoitettu vastaamaan suuruudeltaan verotonta valtion taiteilija-apurahaa, joka on suuruudeltaan 2 039,63 euroa kuukaudessa vuonna 2022. Näin ollen valtion apurahan suuruus on kuukaudessa sama, olkoonpa kyse valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaisista apurahoista, joita voidaan maksaa samaan aikaan vastaten 545 apurahavuotta kuin korona-apurahoistakin. Näin ollen myös yhdenvertaisuus valtion taiteilija-apurahoja saavien ja korona-apurahoja saavien kesken toteutuu. Mitoittamalla korona-apurahan suuruus 2000 euroon kuukaudessa on myös pystytty myöntämään useammalle hakijalle apuraha kuin jos apurahan kuukausittainen suuruus olisi ollut isompi.

Taiteen edistämiskeskus on myöntänyt korona-apurahoja eri taiteenalojen, kulttuurin ja luovan sektorin ammattilaisille laajasti. Apurahoja on myönnetty myös alan ammattilaisille, jotka eivät yleensä ole Taiteen edistämiskeskuksen asiakkaita, kuten dj:lle, stand up koomikoille, tuotannolliselle henkilöstölle ja muille vastaaville henkilöille.

Verrattaessa eri taiteenalojen hakijoita korostuu musiikin alan hakijoiden suuri määrä: vuonna 2020 heitä oli 35 prosenttia ja vuonna 2021 peräti 49 prosenttia kaikista hakijoista, kun vuonna 2019 valtion taiteilija-apurahan hakijoista heitä oli vain 15 prosenttia. Eniten lukumääräisesti korona-apurahoja myös myönnettiin musiikin alan ammattilaisille: 34 prosenttia myönteisistä päätöksistä vuonna 2020 ja 47 prosenttia vuonna 2021. Tarkemmat tiedot apurahojen jakautumisesta taiteenaloittain selviävät oheisesta taulukosta:

Taite koronahakemukset ja myönnöt 2020 ja 2021 / apurahat									
	hakemukset 2020	myönnöt 2020	% hakemuksista	hakemukset 2021	myönnöt 2021	% hakemuksista	hakemukset 2020 2021	myönnöt 2020 2021	% hakemuksista
musiikki	2 783	1 470	52,8 %	5 839	4 514	77,3 %	8 622	5 984	69,4 %
kuvataide	1 175	686	58,4 %	1 247	1 001	80,3 %	2 422	1 687	69,7 %
näyttämötaide	1 007	583	57,9 %	1 155	994	86,1 %	2 162	1 577	72,9 %
monitaide	276	139	50,4 %	1 062	920	86,6 %	1 338	1 059	79,1 %
tanssi	303	186	61,4 %	432	376	87,0 %	735	562	76,5 %
elokuva	454	261	57,5 %	471	364	77,3 %	925	625	67,6 %
kirjallisuus	596	286	48,0 %	427	343	80,3 %	1 023	629	61,5 %
muotoilu	339	188	55,5 %	400	326	81,5 %	739	514	69,6 %
valokuva	297	153	51,5 %	337	271	80,4 %	634	424	66,9 %
mediataide	397	160	40,3 %	304	255	83,9 %	701	415	59,2 %
sirkus	162	113	69,8 %	212	194	91,5 %	374	307	82,1 %
sarjak	176	100	56,8 %	147	120	81,6 %	323	220	68,1 %
taidejour	73	39	53,4 %	62	54	87,1 %	135	93	68,9 %
arkkitehtuuri	20	7	35,0 %	14	12	85,7 %	34	19	55,9 %
	8 058	4 371	54,2 %	12 109	9 744	80,5 %	20 167	14 115	70,0 %

Alueellisesti tarkasteltuna korona-apurahojen hakijat ovat keskittyneet voimakkaasti Uudellemaalle, josta tuli sekä vuonna 2020 että vuonna 2021 59 prosenttia hakijoista. Myönteisistä apurahapäätöksistä Uudellemaalle kohdistui vuonna 2020 65 prosenttia ja vuonna 2021 61 prosenttia kaikista myönteisistä päätöksistä.

Apurahahakemusten arvioinnin ovat suorittaneet asiantuntijapaneelit ja Taiteen edistämiskeskuksen eri alojen erityisasiantuntijat. Paneelit on koostettu taidetoimikuntien jäsenistä hakupaineen suhteessa siten, että esimerkiksi musiikin alalta on ollut eniten arvioitsijoita, koska hakupaine on ollut musiikin alalla suurin.

Taiteen edistämiskeskus on valtion virasto taiteen edistämistä varten. Sen tehtävänä on myös kulttuurin edistäminen siltä osin kuin se ei kuulu muun viranomaisen tehtävään. Taiteen edistämiskeskus tuntee luovan sektorin freelancereiden ja itsensätyöllistäjien toimintalogiikat ja sosiaaliturvajärjestelmät alasta riippumatta. Hakijakunta on laaja normaalistakin, mutta korona-aika se laajeni edelleen.

Taiteen edistämiskeskus on vuosina 2020-2022 tehnyt yhteensä 43 484 korona-apurahoja ja korona-avustuksia koskevaa päätöstä. Päätökset on tehty Taiteen edistämiskeskuksessa normaalien apuraha- ja valtionavustuspäätösten lisäksi noudattaen valtionhallinnolle asetettuja menettelyllisiä ja muita vaatimuksia.

Helsingissä 31.03.2022

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen

VN/8134/2022-OKM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: